

Državni izpitni center

P 2 1 2 A 1 0 3 1 3

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2021. augusztus 24., kedd

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	1	♦ interneten/világhálón	
	1	♦ publicisztikai	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	2	♦ Pl. időszerű esemény bemutatása, tájékoztatás, stílusrétegek keveredése (tudományos és társalgási), idegen szavak használata, dialógusos forma, a médiában jelenik meg	Egy dolog említéséért 1 pont, két dolog említéséért 2 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ tudományos/ismeretterjesztő	
	1	♦ idegen	
	1	♦ (ön)életrajzi	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	2	♦ Pl. a magyar származású színész Hollywoodban a Drakula szerepében vált igazán híressé; a vámpírhorrorfilmet egy magyar ember tette népszerűvé	Vagy ugyanez másképpen. A teljes, lényegre törő válaszáért 2 pont, a kevésbé lényegre törő, de még elfogadható válaszáért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ H	
	1	♦ Lugosi Béla és Blaskó Béla ugyanaz a személy.	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
	1	♦ Az I. világháború után önszántából Amerikába utazott.	
	1	♦ H ♦ A negyedik feleségétől született egy gyermeke.	
Összesen	7		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	1	♦ mert híres/ünnepelt színész volt.	Vagy ugyanez másképpen.
	1	♦ hogy ivott és drogozott.	Vagy ugyanez másképpen.
	1	♦ hogy lábsérülését morfiummal kezelte az orvos.	Vagy ugyanez másképpen.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	2	♦ Pl.: beleléte magát a szerepbe, azonosult vele, és vele azonosították, mások is elvárták tőle, hogy a magánéletében Drakulaként éljen, más szerepben nem volt alkalma bizonyítani tudását, tehetségét	Vagy ugyanez másképpen. A teljes, lényegre törő válaszáért 2 pont, a kevésbé lényegre törő, de még elfogadható válaszáért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ elkerülhetetlen volt az anyagi csőd	
	1	♦ filléres gondokkal küszködött	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ szívroham vitte el	
	1	♦ örök nyugalomra helyezték	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	2	♦ T K J R film/es/ek/nek	Minden két jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ magas	
	1	♦ gyárakban	
	1	♦ C	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
12	3	szó faj	példa	
		földrajzi név	♦ Lugoson	
		névelő	♦ a	
		befejezett melléknévi igenév	♦ megváltoztatott	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13	1	♦ vérszívója/vérszívó	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
14	2	♦ három ♦ múlt	
	1	♦ Jelentkezzen két hét múlva az orvosi rendelőben!	Vagy más megfelelő.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15	1	♦ hazugság	
	1	♦ bulvársajtóban	
	1	♦ híres	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
16	1	♦ Vándorszínésznek állva/Vándorszínészként valószínűleg meggyerekkori álmát.	A helyes átalakításért 1 pont jár.
	1	♦ Magánéletében is elvárták tőle, hogy Drakulaként viselkedjen.	A helyes átalakításért 1 pont jár.
	1		A korrekt helyesírásért 1 pont jár.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ szoktunk	
	1	♦ pl.	
	1	♦ valamilyen	
	1	♦ mellett	
	1	♦ írja	
Összesen	5		

Feladat	Pont	Szempontok
18		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókinccs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont.
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Karinthy Ferenc: Panaszkönyv című művének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A novella egy étteremben játszódik, egy vendég viszontagságait írja le étkezés közben. Arról szól, hogyan változtatja meg a vendég – egy váratlan, ironikus fordulattal – a pincérek viszonyulását saját magához és munkájukhoz.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A történéseket a vendég szemszögéből látjuk. A novellában a vendég egyes szám első személyben íródott, időnként tárgyilagosan, máskor erős érzelmekkel ábrázolt meglátásai, valamint a vendég és a pincér közti – néha kedélyes, néha feszült hangulatú, helyenként gúnyos, ironikusnak tűnő, összességében furcsa természetű – dialógusok váltják egymást.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, milyen rendelést ad a vendég, és leírja azt, hogyan fogadja a pincér a rendelést: 4 pont (alkalmazás és elemzés). Egy-egy szempont 2-2 pont.
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a rendelést és a pincér reakcióját.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a rendelést és a pincér reakcióját.
2	Teljességre törekedve mutatja be a rendelést és a pincér reakcióját.

Pl.: A vendég gondosan, részletezve adja le a rendelését, nyugodt körülmények között jót akar enni. Halat, tartármártást, fejjessalátát és jégbe hűtött sört kér. Nagy nyencként várakozással tekint az ételekre, elképzeli azokat, előre érzi a hal és a mártás zamatát, a saláta ízét, szinte szertartásnak tekinti az étkezést.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pl.: A pincér kezdetben készségesnek, udvariasnak és precíznek látszik: a férfi kéréseit megismétli, gondosan feljegyzi. Utána azonban – megmagyarázhatatlan módon – hosszabb időre eltűnik, az ételeket nem szolgálja fel, ügyet sem vet a vendégre, annak jogos türelmetlenségét nem akarja észrevenni.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, milyennek látja a vendég és a pincér közti kommunikációt, majd azt, mit vált ki ez a vendégből: 4 pont (alkalmazás és elemzés) . Egy-egy szempont 2-2 pont.
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a kommunikációt és a vendég reakcióját.
1	Felszínesen, csak részben jól vizsgálja meg a kommunikációt és a vendég reakcióját.
2	Teljességre törekedve vizsgálja meg a kommunikációt és a vendég reakcióját.

Pl.: A vendég a késedelmeskedés miatt számon kéri a pincért, aki flegmán közli vele, hogy a fogas elfogyott. A pincér közömbösen viselkedik, álmosan, egykedvűen beszél a vendéggel, ettől az egyre éhesebb ember mind jobban felháborodik, és nagyon ideges lesz.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pl.: A vendég tehetetlen mérgében a panaszkönyvet követeli (ez a kulcsmotívum a történetben), amit nem túl nagy lelkesedéssel adnak át neki. Kérésével az étterem vezetőségének a figyelmét is felkelti, hirtelen mindenki felélénkül, a személyzet feszülten figyeli, mit ír be a férfi a panaszkönyvbe.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Kifejti, mi okozza a pincérek hozzáállásának változását, valamint rámutat arra is, miben mutatkozik ez meg: 4 pont (alkalmazás és elemzés) . Egy-egy szempont 2-2 pont.
0	Nem, illetve rosszul fejt ki a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fejt ki a kérdést.
2	Teljességre törekedve fejt ki a kérdést.

Pl.: A vendég azonban – mindenféle szokástól eltérően – nem a jogos kifogásait rögzíti a panaszkönyvben, hanem pont az ellenkezőjét teszi: azt írja le, ami itt nincs meg, de aminek egy tisztességes étteremben alapvetőnek kellene lennie. Ezzel a nem várt fordulattal meghökkeníti a kiszolgáló személyzetet, hiszen jóval akar jól tanítani: egekig dicséri az éttermet, annak minden szolgáltatásával, ételével és pincérével együtt.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pl.: A vendég váratlan megnyilvánulása után hirtelen megváltozik a felszolgálók viselkedése. Négyen sündörögnek körülötte, előkerülnek a korábban megrendelt, de fel nem szolgált ételek, óriási adagokat hoznak, extra fűszereket kínálnak, desszertként somlói galuskát tálalnak fel: a kényeztetésnek nincs határa. A vendégnek az ételekkel kapcsolatos véleményére udvariasan rákérdeznek. Búcsúzáskor a főpincér és az üzletvezető is elköszön tőle. Emberszámba, vendégszámba veszik.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	A novellából kiindulva megfogalmazza, mit tett volna – vendégként – hasonló helyzetben: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem fogalmazza meg, mit tett volna hasonló helyzetben.
1	Felszínesen fogalmazza meg, mit tett volna hasonló helyzetben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fogalmazza meg, mit tett volna hasonló helyzetben.
3	Jól, meggyőzően fogalmazza meg, mit tett volna hasonló helyzetben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Értelmezi a „Mert a vendég, az az első, kérem...” pincéri kijelentést, és kifejti véleményét annak igazságtartalmáról a történet tükrében: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem értelmet, és nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Értelmezése és véleménykifejtése felszínes, vagy csak az egyik szempontnak tesz eleget.
2	Értelmezése és véleménykifejtése jó, de kevésbé meggyőző.
3	Értelmezése és véleménykifejtése jó, meggyőző.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Karafiáth Orsolya: Szomszédok, 2014. című novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A novella a másság elviseléséről és el nem viseléséről, az előítéletekről és azok igazságtartalmáról, valamint a tolerancia hiányáról és értékeket létrehozó erejéről szól. Egy roma család és a lakóközösség viszonyának bemutatása során rávilágít arra, miként veti ki magából a közösség a számára más értékeket képviselőket.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A novella nagyobbik része egyes szám harmadik személyben íródott, a cselekményt a narrátor interpretálja. A tanárnő szemszögéből látjuk a házban történt fontosabb eseményeket: a családról, a lakóközösségről és a tanárnő benyomásairól szóló részek a nőnek a lakókkal és a családfővel folytatott dialógusaival váltakoznak.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Leírja a Család mindennapi életét: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul írja le a Család mindennapi életét.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól írja le a Család mindennapi életét.
2	Jól, teljességre törekedve írja le a Család mindennapi életét.

Pl.: A Család tagjai valójában soha semmit nem követtek el a lakók ellen, nem voltak agresszívak, senkit sem bántottak. Szokásaik eltértek ugyan a többiekétől: nem köszöntek, időnként hangosan hallgatták a zenét, máskor együtt énekeltek, sokan éltek együtt az ötven négyzetméteres lakásban. Maga a tény zavarta a társadalmi előítéletekkel megfertőzött lakókat, hogy ott vannak a közvetlen közelükben.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, hogyan viszonyul a lakóközösség a Családhoz: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a lakóközösség viszonyulását.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a lakóközösség viszonyulását.
2	Jól, teljességre törekedve mutatja be a lakóközösség viszonyulását.

Pl.: A lakók mégis fenyegetve érezték magukat: társadalmi előítéleteik alakították viselkedésüket a roma családdal szemben. Erről az új lakót is gyorsan felvilágosították: „Mindig várom, mikor rúgják le az ajtót...”, „olyan rendes otthon lehetne ez, ha nem lennének itt „azok”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, miket tapasztal a tanárnő a Család mindennapjaival kapcsolatban: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a tapasztalatait.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a tapasztalatait.
2	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a tapasztalatait.

Pl.: A tanárnő a lakóktól semmi konkrét dolgot nem tudott meg, csupán félelmeikről és rossz érzéseikről értesült. Beköltözése másnapján ő is látta a Családot, észlelte, hogy roma származásúak, de jelenlétüket nem tartotta ijesztőnek. Elfogadta őket, sőt, inkább sajnálatra méltónak látta ezeket az embereket, mert úgy vélte, nehéz lehet ilyen ellenséges légkörben élni.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Leírja a családfő és a tanárnő megismerkedésének lépéseit: 4 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul írja le a lépéseket.
1	Hiányosan, illetve csak részben jól írja le a lépéseket.
2	Felszínesen, kevésbé árnyaltan írja le a lépéseket.
3	Jól, de kevésbé lényegre törően írja le a lépéseket.
4	Teljességre törekedve írja le a lépéseket.

Pl.: A tanárnő és a férfi kezdetben bizalmatlanul szemlélték egymást (1. lépés). Egy idő múlva a férfi közeledni kezdett a nőhöz: a Család szokásaitól eltérően rendszeresen köszönt neki, sőt egy alkalommal még meg is szólította őt. A közeledéstől a tanárnő megrettent, minden pillanatban a lakók „tanácsai” jutottak eszébe, úrrá lett rajta a félelem (2. lépés). Nem bírta tovább a bizonytalanságot, szinte az örület határán volt a helyzettől, próbált segítséget kérni ismerőseitől a megoldásra, de nem járt sikerrel. Nem volt más választása: megszólította a férfit (a bizonyosság jobb, mint a bizonytalanság) (3. lépés). Kiderült az igazság: a családfő angolul akart tanulni, mert a nyelv kellett a munkájához (4. lépés). A tanárnő elfogadta a férfit tanítványként, látta, hogy tanulni akar, és ezzel annak másságát is tolerálta (5. lépés). Később a férfi gyermekeit is tanítani kezdte.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Leírja, milyen reakciókat vált ki ez a lakóközösségben: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul írja le a reakciókat.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól írja le a reakciókat.
2	Jól, teljességre törekedve írja le a reakciókat.

Pl.: A nő döntésével szembement a lakókkal, de ez a tény nem volt számára fontos. Még akkor sem, ha ezzel kirekesztődött ő is a lakóközösségből, mert nem azonosult a lakók értékrendjével, mert más értékeket vallott. A lakóközösség tagjai azóta a nőnek sem köszönnek, őt is kiközösítik: „De ő nem hajlandó félni. Tőlük sem.”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Kifejti véleményét arról, miért találkozunk egyre több előítélettel a társadalomban: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdéstről.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét a kérdéstről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Tanácsot ad abban, hogyan viszonyuljunk a mássághoz: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem ad tanácsot a kérdésben.
1	Felszínesen ad tanácsot a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően ad tanácsot a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően ad tanácsot a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).